

**TRAINING OF SCIENTIFIC PERSONNEL IN UKRAINE –
A BREAKTHROUGH OR AN ABYSS**

**ПІДГОТОВКА НАУКОВИХ КАДРІВ В УКРАЇНІ –
ПРОРИВ ЧИ ПІРВА**

**Filipovych
Myroslava Bogdanivna**
*Candidate of Historical Sciences,
Associate Professor,
Professor Honoris Causa
Baltic Research Institute
of Transformation Economic
Area Problems
Riga, Latvia*

**Філіпович
Мирослава Богданівна**
*кандидат історичних наук, доцент,
почесний професор
Балтійський науково-дослідний
інститут трансформації проблем
економічної сфери
м. Рига, Латвія*

Підготовка наукових кадрів у нинішніх цивілізаційних умовах розвитку суспільства є одним із ключових питань. Наукова сфера зазвичай асоціюється у нас індивідуалістськими підходом, однак уже у ХХ столітті, а тим паче у ХХІ столітті, від цього підходу суспільство стало активно відходити – створюючи великі науково-дослідні конгломерації. Саме цим відходом і пояснюється все більша потреба у підготовці наукових фахівців.

Українська наукова сфера, а особливо підготовка наукових кадрів знаходиться у важкій депресивній формі розвитку, причино-наслідковим початком якої є сформована ще за часів радянського суспільства система науки та освіти [2; 6; 7].

Однак, попри хворе наше суспільство бачу певні ознаки не лише ставлення діагноз, але й одужання. У підтвердження своїх думок хотіла б за цитувати Юлію Безвершенко: «з одного боку, є «універсальна» сітка проблем: недостатнє фінансування науки з боку держави та неоптимальний дизайн інструментів підтримки, брак економічні стратегії країни. Проте найголовніше – немає зрозумілої траєкторії для людей, які отримують наукову освіту та здобувають ступінь. Те, що є, не можна назвати кар'єрною траєкторією. Крім того, незадовільний стан інфраструктури, академічна недобросовісність, брак комунікації – це все проблемне» [4].

Цікавим є і думки засновника компанія СТО Око Camera Євгена Сиваченко: «нині треба працювати з вченими, переймати їхній досвід. Значна частина з них – уже літні люди. Майже всім науковцям, з якими

ми працюємо, за 60 років. А подекуди й за 70. Існує вікно можливостей, щоб перейняти їхній досвід, і воно дуже обмежене.

– Робота з наукою, науковцями – ресурсомісткий процес, який вимагає високого рівня підготовки від наших співробітників.

– Саме тому кожен айтивець має піти до науковця, щоб хоча б розібратися, як вмикається його «секретне обладнання». Далі можна буде шукати кооперації з виробниками дронів, щоб їм це продати. Звісно ж, разом із собою. На зароблені гроші можна вже й аспірантів з університетів залучити: їх там зараз багато, бо є бронювання» [5].

Ці висловлювання цікаві не лише змістом, а це говорили молоді люди, які чогось досягли у своєму житті, отримали таку нікчемну, за словами нинішніх представників мону, українську освіту та не є представниками класичної академічної спільноти. І тому вони звучать як постріли серед дикого поля – дзвінко, лунко і далеко... а саме головне, що ці постріли відлунням відіб'ються не в одній електоральній голові. А ще, нагадаю, що вже писала про те, чому ми беремо вже апробовані системи управління наукою та освітою з невідомої землі «євроінтеграція», при тому можемо собі дозволити оминати два ключових моменти 1) не адаптуємо їх 2) не враховуємо їхніх помилок? Чому ми боїмось запровадити свою систему? Слід усвідомити, що доти доки ми будемо запозичати і інтегрувати, а не вчитися, враховувати і пропонувати своє, доти ми будемо пасти задніх і вічно доганяти/відставати.

Слід відзначити, що криза є не лише суто українським явищем, але й світовим, адже більшість провідних університетів світу, яких нам ставлять у приклад, вже давно зрозуміли, що вони не є еліта – як це було століттями, а мас-продукт, і наріжним каменем для них стає – менеджмент. Тобто, університети – тепер це проста фабрика надання знань, а не ручна і унікальна мануфактура. Роль університетів, сьогодні має зводитися не до елітності отримання знань, які можна приточувати до будь-чого протягом життя певного індивіда, а до передачі новітніх технологій, які дозволять швидко асимілюватися здобувачу освітніх послуг на ринку праці [1; 8; 9].

Зрештою, певні ознаки усвідомлення потреби створення власної української системи освіти та науки останнім часом спостерігається у представників урядових кіл. Нещодавно міністр профільного міністерства заявив, «що західна освіта частково міфологізована, а ті виші, до яких їдуть здобувати освіту українські учні, не кращі за українські регіональні заклади вищої освіти» [3].

Таким чином, попри критичний стан у науково-освітній сфері та восьмий рік реформування її залишається потреба системної реформи з

врахуванням не лише євроінтеграційних потреб, а й сьогоденних реалій та українського минулого.

Література:

1. Fedosov S., Filipovych M. Actuality of scientific research of young scientists (on materials of the Lesya Ukrainka Volyn National University). Third education level: quality control over scientific-professional training of a PhD: individual issues : Collective monograph / edited by Myroslava Filipovych. Riga, Latvia : Izdevnieciba “Baltija Publishing”, 2021. 227 p. C. 23-85. <http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/book/172>
2. Filipovych M. Activities of management structures in the scientific and educational sphere in the first months of a full-scale Russian attack in 2022. Education, science, research during martial law : Collective monograph. Edited by Myroslava Filipovych. Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2022. 376 p. P.178-208 DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-247-0-8>
3. Волошин М. Лісовий заявив, що багато старшокласників виїжджає за кордон. https://24tv.ua/education/lisoviy-zayaviv-shho-bagato-starshoklasnikiv-viyizhdzhayut-za_n2660746
4. Дзюба М. Єдине, що нас рятувало – це ІТ: вчена та громадська діячка змінює науковий ландшафт України. <https://vikna.tv/istorii/rozpovidi/yuliya-bezvershenko-intervyu-pro-naukovu-karyeru-v-ukrayini/>
5. Кожен айтівець мусить взяти шефство над одним науковцем. <https://dou.ua/lenta/interviews/oko-camera-cto-interview/>
6. Кушпетюк О., Філіпович М. Трансформація парадигми у системі підготовки наукових кадрів України. Реформи вищої освіти в Україні: виклики, стан та перспективи : Колективна монографія. Під загальною редакцією М. Філіпович. Рига, Латвія : Видавництво «Балтія», 2023. 416 с. : іл. С. 18-48. DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-360-6-2>
<http://www.baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/book/380>
7. Кушпетюк О., Філіпович М. Підготовка наукових кадрів України: потреби і реальність. Стратегічні напрями розвитку науки і освіти в Україні: наукова монографія. Під загальною редакцією М. Філіпович. Рига, Латвія : «Baltija Publishing», 2024. 228 с. 70-92 : іл. <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/view/518/13752/28815-1>
8. Філіпович М. Вимоги до дисертаційних робіт – досвід країн Східної Європи. Підготовка дисертацій в умовах воєнного стану: актуальні питання та шляхи їх вирішення : Міжнародна науково-практична конференція. Науково-дослідний інститут публічного права, 28 вересня 2024 р. Львів–Торунь : Liha-Pres, 2024. 176 с. С. 156-160.
9. Філіпович М. Особливості підготовки наукових та науково-педагогічних кадрів через аспірантуру СНУ імені Лесі Українки у 2016-2020 рр. Політологічні читання пам’яті професора Богдана Яроша: 36. наук.пр. – Луцьк: Вежа-Друк, 2020. Вип. 9. С. 141-147.